

Waar zijn de soldaten?

Groep 5/6

PIER

K

VEESTERPUNT VWAAR
KUNST EN CULTUUR

KUNSTZAKE.NL

Waar zijn de soldaten?

Educatieve speurtocht en rondleiding in het Kunstfort bij Vijfhuizen

&

cultuur educatieve lessen voor in de klas

Handleiding voor de leerkracht van groep 5, 6 of 5/6

Colofon

Deze handleiding is gemaakt door

Kunstfort bij Vijfhuizen in samenwerking met

Pier K, Vertrekpunt voor kunst en cultuur, onderdeel van Het Cultuurgebouw

Versie: September 2015

Mogelijk gemaakt door Landelijke Fonds voor Cultuurparticipatie en de Gemeente Haarlemmermeer

Inhoud

Inhoud	2
Inleiding.....	3
Overzicht lespakketten Waar zijn de soldaten?	4
Introductieles: De voorbereiding van de groep op het bezoek aan het fort.....	5
Lied en dans 'Marcheren'	7
Verwerkingsles: Soldatengedicht (poëzieles).....	10
Spel: Land veroveren (eenvoudige versie) Instructie voor leerkracht.....	13
Informatie over het pluspakket.....	15
Leerdoelen en uitgangspunten van dit lespakket	16

Inleiding

Het Kunstfort bij Vijfhuizen is uniek cultureel erfgoed en een belangrijk element uit de geschiedenis van Haarlemmermeer. Kunstfort bij Vijfhuizen en kunstencentrum Pier K hebben hierover samen een lessenserie gemaakt kinderen. Het landelijke Fonds voor Cultuurparticipatie en de gemeente Haarlemmermeer hebben dit financieel mogelijk gemaakt. Dit als onderdeel van de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit.

Een basispakket voor verschillende groepen.

De totale lessenserie 'Waar zijn de soldaten' is bedoeld voor groep 4 t/m 8. Het pakket is ontworpen voor drie verschillende leeftijdsgroepen. Er is een pakket voor groep 4-5, één voor 5-6 en één voor 7-8. De inhoud van de verschillende varianten sluit aan bij de belevingswereld van de kinderen. Voor (gemengde) combinatiegroepen kiest de leerkracht welk pakket het beste past bij zijn groep. Met scholen in het speciaal basisonderwijs wordt in overleg afgestemd welk lespakket het meest geschikt is. Elk lespakket bestaat uit een inleidende les, de speurtocht en verdiepende kunstlessen.

Wat is er nog meer mogelijk?

Het aanvullend pluspakket met Kunstvakdocenten in de klas

Wilt u meer doen met kunst- en erfgoededucatie voorafgaand en na het bezoek aan het fort? Dat kan. U kunt zelf de lessen geven zoals zij zijn omschreven in deze handleiding. Daarnaast vindt u informatie over het pluspakket.

Bij het pluspakket verzorgen kunstvakdocenten op uitnodiging van de leerkracht boeiende en leerzame kunstlessen in de klas, waarin er voor de leerlingen veel te beleven en te doen valt. Het bezoek aan Kunstfort bij Vijfhuizen vormt het thema. De lessen zijn geïnspireerd op de bijzondere verhalen van deze historische plek die de leerlingen verkennen tijdens de speurtocht. Kortom, een combinatie van erfgoed- en kunsteducatie.

Het biedt u de mogelijkheid om professionele kunstvakdocenten aan een verdiepingsactiviteit te zien werken met uw groep. Deze lessen zijn ontworpen vanuit de theorie van *Cultuur in de spiegel* en *Kunst in leren*. In de lessen vormen de didactische hoofdwerkvormen 'verbeelden, uitwerken en reflecteren' de rode draad. Deze opbouw is ook zichtbaar in de lessen en kan een inspiratiebron zijn voor uw eigen lessen kunst en cultuur op school.

Opbouw van de voorbeeldlessen

De voorbeeldlessen zijn stap voor stap opgebouwd. Er wordt per les aangegeven om welk kunstvak het gaat en wat nodig is om de les te kunnen geven. De leerdoelen van de les worden vermeld. Er wordt een suggestie gegeven om naar eigen inzicht de les wat makkelijker of moeilijker te maken (differentiatie). Het is natuurlijk altijd mogelijk om de les naar uw eigen hand te zetten en te veranderen.

Overzicht lespakketten Waar zijn de soldaten?

1. Geschikt voor groepen 4,5 of combi 4-5	
BASISPAKKET Handleiding en lesinstructie Honingbij (lied met beweging) Rondleiding/speurtocht Bijzondere kanonnen (beeldende les)	Voor wie, door wie en waar? Alle informatie voor de leerkracht In klas of speellokaal, vooraf door leerkracht Bezoek fort door klas met begeleiders In de klas, achteraf, door leerkracht
PLUSPAKKET Honingbij (lied met dans) De fortbewoners (dramales)	Voor wie, door wie en waar? In speellokaal/gymzaal door dansdocent In speellokaal/gymzaal door theaterdocent
2. Geschikt voor groepen 5, 6 of combi 5-6	
BASISPAKKET Handleiding en lesinstructie Marcheren (lied met beweging) Rondleiding/speurtocht Soldatengedicht (schrijfpodracht) Land veroveren (eenvoudige versie)	Voor wie, door wie en waar? Alle info voor leerkracht In de klas vooraf, door leerkracht Bezoek fort door klas met begeleiders In de klas, achteraf, door leerkracht In de klas, achteraf, door leerkracht
PLUSPAKKET Marcheren (lied met dans) Jij als soldaat in het fort (dramales)	Voor wie, door wie en waar? In speellokaal/gymzaal door dansdocent In speellokaal/gymzaal door theaterdocent
3. Geschikt voor groepen 7,8 of combi 6-7 of 7-8	
BASISPAKKET Handleiding en lesinstructie Marcheren (lied met beweging) Rondleiding/speurtocht Krantartikel (schrijfpodracht) Land veroveren (moeilijker versie)	Voor wie, door wie en waar? Alle info voor leerkracht In de klas vooraf door leerkracht Bezoek fort door klas met begeleiders In de klas achteraf door leerkracht In de klas achteraf door leerkracht
PLUSPAKKET Marcheren (lied met dans) Kruip in de huid van (dramales)	Voor wie, door wie en waar? In speellokaal/gymzaal, door dansdocent In speellokaal/gymzaal, door theaterdocent

Om te doen: digitale les (aanrader!)

Er is een mooie digitale les over de Stelling van Amsterdam. De les bevat interactief materiaal voor het digibord en daarnaast een zeer uitgebreide handleiding en werkbladen. De les is te vinden op: www.stellingvanamsterdam.nl/digitaleleskist

Info over het bezoek aan Kunstfort bij Vijfhuizen

De routebeschrijving en informatie over het bezoek aan het fort kunt u vinden op www.kunstfort.nl/algemeen/bezoekersinformatie/bereikbaarheid

Lied en dans 'Marcheren'

Lesinstructie voor de leerkracht

Bij deze instructie hoort :

- De liedtekst van 'Marcheren', als PDF te downloaden via de website van het Kunstfort **Marcel juiste link toevoegen**
- De link en wachtwoord (pass) van vimeo voor het openen van de filmpjes 'Marcheren' zang en dans: <https://vimeo.com/album/3437154>
Pass= PierK1 (let op gebruik hoofdletters en kleine letters)

Leerdoelen

Aan het eind van deze les kunnen en kennen de leerlingen:

- a. Wetenswaardigheden over de soldatengraven op het kunstfort, geleerd op een speelse en artistieke manier.
- b. Uiting en expressie door zang- en dans.
- c. In dansvorm vertellen over het leven van de soldatengraven.
- d. Samenwerken door zingen en dansen.

Hoe organiseert u het oefenen in de klas?

Vorbereiding :

- Zorg dat u de link en het password van de vimeo-fragmenten bij de hand heeft. Log in en zet dit klaar voor gebruik.
- Download de liedtekst van 'Marcheren'.
- Projecteer de tekst op het digitaal schoolbord, zodat de leerlingen via het digibord de liedtekst meezingen.
- Daarnaast kunt u de liedteksten ook uitprinten en uitdelen aan de kinderen.

De volgorde op vimeo :

- Instrumentale versie (karaoke versie, zonder zang)
- Inleiding (op het kunstfort en uitleg spiegelbeeld)
- Muziek met zang en dans
- Intro (uitleg, mee tellen en danspassen)
- Couplet
- Refrein
- Uitleg krul (langzaam, doe maar mee)
- Rap
- Slangen beweging (langzaam, doe maar mee)
- Uitleg refrein (toelichting bij bewegingen)
- Gesproken tekst 1 & 2

► Tips:

- Wanneer het lied aangeleerd wordt, gaan de leerlingen zitten als ze meezingen met hun blaadje in de hand. Als ze het lied beter kennen gaan ze staan en meezingen, met of zonder blaadje in de hand.
- Kiest u ervoor de liedtekst via het digibord te tonen, laat de kinderen dan meteen staan.
- Als de leerlingen de bewegingen meedansen voor het digibord, graag de stoelen en tafels aan de zijkant schuiven zodat ze meer ruimte hebben. Maak 4 of 5 rijen. Tijdens het oefenen wisselt u de rijen, zodat alle leerlinge afwisselend vooraan staan.

Aan de slag

Stap 1: Utdelen van de liedteksten aan leerlingen indien u hiervoor heeft gekozen.

Stap 2: Het tweede filmpje 'inleiding' aan de groep laten zien en horen.

Stap 3: Het derde filmpje 'muziek met zang en dans' afspelen en allemaal meezingen. Het beste kunt u het bijbehorende beeld nog even wegklikken, zodat de kinderen niet worden afgeleid en zich vooralnog concentreren op de zang.

Stap 3: Het filmpje 'muziek met zang en dans' nogmaals afspelen, maar nu met de dansbewegingen, bekijken. Als leerlingen tegelijkertijd meezingen is dat prima!

Stap 4: De filmpjes 4 t/m 9 om de beurt afspelen en meedoen met de dansbewegingen.

Daarna kunt u het filmpje '3: muziek met zang en dans' weer afspelen.

Stap 5: Als het heel goed gaat kunnen de leerlingen zonder beeld, zonder zangeres en zonder liedtekst in de hand of op het digibord zelfstandig meezingen en dansen! Kies dan voor filmpje 1 met de instrumentale versie van het lied.

Oefenen :

Zingen en dansen tegelijkertijd is een mooie uitdaging voor leerlingen. Voor sommigen werkt het goed om zang en dans apart van elkaar oefenen. De liedtekst kan ook een geheugensteuntje zijn voor de dansbewegingen, omdat woord en beweging hier een logische relatie hebben met elkaar. Tip: oefen meerdere malen en wissel de rijen zodat alle kinderen eens vooraan komen te staan.

Differentiatie :

Ideaal is als iedereen met alles meedoet.

Andere opties zijn :

- Eén leerling met een luide stem wordt uitgekozen om 'halt en sta stil' en 'zakken' te zeggen.
- De leerlingen kunnen in twee groepen verdeeld worden. Groep 1 : de zangers. Groep 2 : de rappers. De rappers doen alle spreekteksten (links, rechts etc. de rap en fluisteren)
- De leerlingen kunnen in twee groepen verdeeld worden. Groep 1 : zang en rap. Groep 2 dans.
- De leerlingen kunnen in meerdere groepen verdeeld worden. Groep 1 : links, rechts etc. Groep 2 : zang. Groep 3 : rap en fluisteren. Groep 4 : dans.
- Leerlingen die de dansbewegingen goed kunnen onthouden, kunnen in de uiteindelijke versie vooraan staan.

Uitvoering bij Kunstfort bij Vijfhuizen

De dag dat u met uw klas het kunstfort bezoekt, kunt u met de kinderen het lied zingen en dansen. Het Kunstfort heeft hiervoor een cd-speler voor uw optreden klaarstaan. Een prachtige afsluiting of begin van dit bezoek. Neem vooral ook een camera mee om dit vast te leggen.

Verwerkingsles: Soldatengedicht (poëzieles)

Instructie voor leerkrachten

Bij deze instructie hoort :

- ▶ Het refrein van het soldatengedicht. Deze vindt u op pagina 11.

Leerdoelen

Kernbegrippen

Achtergrondinfo voor de leerkracht. U maakt zelf de keus om de begrippen expliciet te noemen en uit te leggen of de kinderen onderdelen alleen te laten ervaren / beleven.

- ▶ **Poëzie:** Spelen met taal, goochelen met woorden, soms met spelregels zoals rijmen of letteren op het ritme.
- ▶ **Metrum:** Kan één van de spelregels zijn van een gedicht. Het is binnen een zin een (zich herhalende) combinatie van beklemtoonde en onbeklemtoonde lettergrepen.
- ▶ **Dactylus:** Een naam van een soort metrum. Dactylus is een metrum met de volgende klemtonen: – v v (–=klemtoon, v = geen klemtoon.) We zeggen ook wel: lang, kort, kort.
- ▶ **Refrein:** Het gedeelte in een tekst dat letterlijk wordt herhaald.
- ▶ **Couplet:** Onderdeel van een lied / gedicht waarin er steeds andere woorden worden gebruikt.

Aan het eind van de les kunnen en kennen de leerlingen:

- ▶ a. Kennis opgedaan over bovenstaande begrippen.
- ▶ b. Vaardigheden:
 - Leerlingen kunnen, luisterend naar een gedicht, aangeven of er een soort (vast) ritme of metrum in een gedicht zit.
 - Zij kunnen een stukje van een gedicht schrijven in een metrum.
 - Zij kunnen in groepjes samenwerken aan een gezamenlijk gedicht.
 - Zij kunnen een mindmap maken om voorkennis, associaties en daaraan gekoppeld woorden voor een gedicht te verzamelen.
 - Kinderen kunnen zich uiten via taal en de ervaring van het bezoek aan het Kunstfort bij Vijfhuizen in minimaal vier zinnen (alleen of met een groepje) verwoorden.

Het refrein van het Soldatengedicht

Wij zijn soldaten wij houden de wacht
– v v – v v – v v –
We mogen niet praten zijn stil dag en nacht
v – v v – v v – v v –
Alleen als we lopen dan klinkt nog ons lied
v – v v – v v – v v –
Van helden en strijdlust, geluk en verdriet
v – v v – v v – v v –

In dit gedicht zit een metrum: *dactylus*. Daar kun je ook goed op marcheren.

– betekent klemtoon

v betekent geen klemtoon

De les per onderdeel uitgewerkt

Oriëntatie (10-20 min) :

Ga allemaal staan

Stap 1: Je leest het refrein van het gedicht voor (nog niet te snel) en benadrukt de klemtonen zodat het metrum duidelijk wordt.

Stap 2: Oefen het refrein zin voor zin met de groep door voor- en nazeggen.

Stap 3 Lees het refrein voor (of lees het samen) en klap het metrum mee: de klemtonen op de borst en de andere klappen met de handen. Oefen het klappen eerst apart (borst -klap-klap, borst -klap – klap).

Stap 4: Oefen dit samen met de leerlingen, eerst langzaam, dan steeds sneller.

Extra stap (wanneer het snel voordragen en klappen goed lukt: Maak een loopbeweging op elke klemtoon (staand op de plaats). Dat beeldt het marcheren uit van de soldaten. Dit kan ook uitgebreid worden in het spellokaal of in de klas, door echt te gaan lopen.

► Tip:

Een metrum klappen en marcheren tegelijk vraagt vaak enige oefening. U kunt ook de klas in drieën verdelen. Eén groep die klapt, één groep die marcheert en één groep die het gedicht voordraagt.

Kern/verwerking (30 min): Schrijfo opdracht: coupletten maken

Maak groepjes van twee of vier leerlingen.

Opdracht: Elke groep gaat een couplet maken voor het soldatengedicht. Onderwerp van de coupletten is: het Kunstfort bij Vijfhuizen / de soldaten / andere belevenissen in en rond het fort.

- a. Je mag rijmen aan het eind van de regel;
- b. de regels moeten in de maat of het metrum passen
- c. Ieder groepje maakt twee tot vier regels.

► Tip: Hoe ontdek je of een tekst in de maat past?

Klap zoals bij het refrein (borst-klap-klap, etc.) en probeer je tekst op dit ritme uit te spreken. Lukt dit niet dan moet je misschien een woord toevoegen of inkorten?

De opdracht in stappen:

Stap 1: Laat de leerlingen een mindmap maken met het groepje waarmee het couplet geschreven wordt. De mindmap gaat over iets dat ze hebben geleerd, gezien, beleefd op het fort Vijfhuizen. Dat mag over de soldatengraven gaan, maar ook over andere dingen die ze daar hebben beleefd.

Stap 2: Dan gaan zij met de woorden uit de mindmap een couplet maken. Het couplet is minimaal vier zinnen, meer mag ook. De zinnen mogen rijmen (rijmschema: *aa, bb*), rijmen hoeft niet.

Stap 3: Check of het gedicht in de maat is en je er op kunt lopen.

Stap 4: Laat klassikaal aan elkaar de coupletten horen.

Extra: Laat de groepjes eventueel hun tekst herschrijven op feedback van de klas (tips en tops). Denk bij verbeterpunten aan: begrijpen we wat de schrijvers willen zeggen? Zijn alle woorden helder? Is het couplet in de maat?

Extra2: Laat de laatste versie van de coupletten opschrijven of uittypen.

Afsluiting (15 min) :

De coupletten worden tot één geheel samengevoegd. Laat het refrein twee of drie keer terugkomen. De samengevoegde coupletten vormen de tekst voor de tussenstukken.

Print het gehele soldatengedicht uit of projecteer het op het digibord.

De leerlingen dragen nu, klassikaal, het hele soldatenlied voor.

Tip: Nummer de verschillende groepjes (of kleur de verschillende bijdragen) en laat hen de coupletten in volgorde voordragen.

Differentiatie :

Uitdaging: Zijn er leerlingen die makkelijk dichten en die hun couplet in het dactylus metrum willen proberen? Geef hen dan het schema van het metrum.

Makkelijker: Is er een groepje dat wel een onderwerp heeft, maar het niet in de maat kan opschrijven? Of niet kan rijmen? Vraag hen dan hun belevenissen in een rap weer te geven. Daar kan dan misschien niet op gelopen worden in de voordracht. Een rap van ongeveer 4 regels. Zij maken dan gebruik van het vrije vers.

Spel: Land veroveren (eenvoudige versie)

Instructie voor leerkracht

Nodig per spelgroep :

- ▶ Drie dobbelstenen.
- ▶ Landenbord met 16 vakjes.
- ▶ Een scoreformulier met de namen van de spelers en ruimte om de score bij te houden.
- ▶ Klaslokaal met tafels en stoelen of met het spel op de grond.

Groepsindeling:

Het spel kan gespeeld worden in groepjes van 3 tot 5 spelers. Per spel is steeds een ander kind de wedstrijdleider.

Leerdoelen:

- ▶ a. De leerlingen oefenen het rekenen door optellen en aftrekken met getallen van 1 tot 6.
- ▶ b. De leerlingen oefenen hun sociale vaardigheden spelenderwijs en het leiding geven en nemen.

Uitleg van het spel

In dit spel gaat het om zoveel mogelijk landen te veroveren. De landen in kwestie hebben een bijzondere eigenschap. Hun waarde neemt toe tijdens het spel, zolang ze zelf niet veroverd worden maar hun buurlandjes wel! Dat zorgt voor veel dynamiek op het bord en in het hoofd.

Bij het spel wordt met drie dobbelstenen gegooid. De drie getallen die de worp oplevert, worden gebruikt om **één van de getallen** op het 16-veld te maken. Als de eerste speler zijn of haar getal gemaakt heeft en gemerkt heeft als zijn land (Voorletter van je naam in het veld), dan mag de tweede speler proberen een volgend getal te maken enzovoort. Je maakt een getal door optellen en aftrekken. Elk getal van de worp moet 1x worden gebruikt in de totaalsom.

Voorbeeld: speler 1 gooit 2, 5 en 6. Hij kan nu een aantal combinaties maken: $2 + 5 + 6 = 13$ of $6+5 -2 = 11$ of $6-5+2 = 3$, etc. Het getal op het bord dat zo gemaakt wordt, levert één punt op en één land.

Extra punten: Je verdient een extra punt voor elk buurland dat je al hebt en wat grenst aan het nieuwe land (getal) wat in jouw bezit komt. Je verdient één punt per buurland.

Voor ieder afgestreept buurgetal mag één extra punt in rekening gebracht worden. Een veldgetal heeft drie, vijf of acht burens.

Drie zessen: Gooi je drie zessen, dan mag je één land naar keuze van een ander overnemen. Je ontvangt één punt voor dit land en de punten voor de buurlanden rond dit nieuwe land die van jou zijn.

Twee zessen en een vijf (opgeteld 17) betekent een beurt overslaan en dus geen punten.

Het landenbord

De meest simpele versie is een kopie van een excelbestand met 16 vakjes:

10	11	12	13
9	2	3	14
8	1	4	15
7	6	5	16

► Tip: Maak een eigen landenkaart

Maak een eigen landenkaart door een oude landenkaart te gebruiken en 16 landen een nummer te geven. Of je maakt een nieuwe les: Wie maakt het mooiste landenbord?

Veel plezier en speel ze!

Informatie over het pluspakket

Dit tweede deel van de handleiding is voor leerkrachten van scholen die lessen uit het pluspakket hebben besteld. Indien uw school dit niet heeft besteld, maar u wenst dit alsnog te bestellen dan kunt u een e-mail sturen naar: educatie@kunstfort.nl

Het pluspakket voor groep 5-6 bestaat uit:

- ▶ 1. Een zing- en dansles van 60 minuten door een kunstdocent in de klas voorafgaand aan het bezoek aan het Fort.
- ▶ 2. Een dramales van 60 minuten door een kunstdocent in de klas aansluitend aan het bezoek aan het fort.

1. Over de zing- en dansles 'Marcheren voor groep 5-6'

De kunstdocent komt voorafgaand aan het bezoek aan het Fort in uw klas. Het Marcheerlied en de bijbehorende dans wordt met de groep ingestudeerd. U doet volop mee en kunt de kunst afkijken. U kunt het lied en de dans na de les zelfstandig met de klas oefenen en uitvoeren.

2. Over de dramales 'Jij als soldaat in het fort voor groep 5-6'

Je bent een soldaat en leeft in het fort, wat maak je allemaal mee?

Deze dramales, gegeven door een theaterdocent, is een verdieping en sluit aan op het bezoek aan Kunstfort bij Vijfhuizen. De leerlingen onderzoeken het leven van een soldaat, en alles wat ze zich daarbij voorstellen, op een theatrale wijze en beelden dit uit

Benodigheden en voorbereiding:

Deze les dient plaats te vinden kort na het bezoek aan Kunstfort bij Vijfhuizen. Bij voorkeur in een speellokaal of kleine gymzaal of anders een ruim lokaal waarbij tafels en stoelen aan de kant kunnen.

Leerdoelen en uitgangspunten van dit lespakket

Betekenisvolle leeromgeving:

- ▶ De leerling leert en ontdekt de wereld via onderwerpen uit de directe omgeving.
- ▶ De leerling leert waarnemen vanuit zintuiglijke ervaringen.
- ▶ Er zijn vanuit de kunstlessen verbanden te leggen met andere vakken als geschiedenis, rekenen, taal en kunst.

Leerinhoud

- ▶ Ervaringsgericht leren staat centraal.
- ▶ Er wordt bewust aandacht besteed aan de raakvlakken met de andere vakken, de leerling leert deze verbanden te herkennen.

Reflectie

- ▶ De leerlingen worden gestimuleerd te reflecteren op de ervaringen en hun eigengemaakt werk.
- ▶ De leerlingen leren hun mening te onderbouwen met argumenten.
- ▶ De leerlingen leren waarneming en oordeel te vergelijken met dat van anderen.
- ▶ Niet alleen het product is belangrijk ook het proces is onderdeel van de evaluatie.

'Waar zijn de Soldaten?' is leren op locatie. De leerlingen leren achtergronden en verhalen over een belangrijke cultuurhistorische plek uit de nabije omgeving: Kunstfort bij Vijfhuizen. Daarmee sluit dit lespakket aan bij kerndoel 51 van geschiedenis. Namelijk het gebruik van historische bronnen, verhalen van mensen en overblijfselen uit de eigen omgeving.

'Waar zijn de Soldaten?' is ook kunsteducatie in de klas. De kunstlessen zijn ontworpen door docenten van Pier K, vanuit de theoretische basis van *Cultuur in de spiegel* en *Kunst in leren*. De verdiepende lessen, gegeven door uzelf of door een kunstvakdocent, sluiten aan bij de kerndoelen kunsteducatie. Zoals:

- ▶ Drama; met taal en spel gevoelens en ervaringen uitdrukken (kerndoel 55).
- ▶ In de lessen leren de leerlingen op kunstzinnig gebied reflecteren op eigen werk en dat van anderen (kerndoel 55).
- ▶ In de muzieklessen leren de kinderen muziek maken en bewegen op muziek (kerndoel 54).
- ▶ Het lespakket bevat een verdiepende les schrijven. Deze les sluit aan bij Taal en leert de leerlingen een geïntegreerde schijfopdracht maken (gedicht) en laat kinderen kritisch kijken naar hun schrijfdoeel en schrijfproduct (kerndoel 4 t/m 9).
- ▶ In het verlengde van geschiedenis gaat dit lespakket ook over erfgoededucatie en leren kinderen gebouwen en monumenten die naar het verleden verwijzen herkennen en waarderen (kerndoel 56).

Tot Slot

Kunstfort bij Vijfhuizen en Pier K hopen dat u en de kinderen veel plezier beleven aan de lessen. Mocht u nog tips hebben ten aanzien van deze handleiding en de lessen dan zien we die graag tegemoet via educatie@kunstfort.nl.